

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa Z. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w Z.

przeciwko U. w W.

o ochronę dóbr osobistych,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 czerwca 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 3 września 2020 r., sygn. akt V ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 września 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda Z. Sp. z o.o. sp. k. w Z. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 15

maja 2019 r., którym oddalone zostało jego powództwo skierowane przeciwko pozwanemu U. w W. o ochronę dóbr osobistych.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że użycie w piśmie procesowym skierowanym do sądu, w toku procesu między stronami zainicjowanego przez powoda, stwierdzeń typu: „że bardziej opłacalne ekonomicznie jest składanie pozwów”, „W tej sytuacji jedynym racjonalnym wytłumaczeniem..... jest chęć uzyskania kosztów zastępstwa procesowego przy minimalnym nakładzie pracy....”, „Mamy zatem do czynienia niejako z doskonale funkcjonującym systemem uzyskiwania na masową skalę kosztów zastępstwa procesowego poprzez wytaczanie ogromnej ilości spraw” nie narusza dobrego imienia (renomy) powoda i nie jest bezprawne, skoro zmierzało do ochrony praw pozwanego w sporze sądowym.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powoda. Wnosząc o przyjęcie jej do rozpoznania, wskazał on na wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do odpowiedzi na pytanie czy przekazanie osobom trzecim (rozpowszechnienie) nieprawdziwego zarzutu o niewłaściwym postępowaniu ułomnej osoby prawnej należy do znamion czynu z art. 24 § 1 k.c., tj. do działania naruszającego jej dobro osobiste w postaci dobrego imienia.

Pozwany w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej

okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, i z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, niepubl.).

Zagadnienie prawne sformułowane przez powoda nie spełnia wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań. We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, nie przeprowadzono analizy orzecznictwa (poza powołaniem dwóch orzeczeń Sądu Najwyższego) i poglądów doktryny. Argumentacja skarżącego jest ogólnikowa, jednostronna i ogranicza się do przedstawienia własnego poglądu w opozycji do stanowiska prawnego Sądu drugiej instancji. Nie wykazuje zatem, że w sprawie ujawniło się zagadnienie wykładnicze o problemowym czy precedensowym charakterze, którego wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa.

Dobra osobiste osoby prawnej to zespół wartości niemajątkowych, dzięki którym osoba ta może funkcjonować zgodnie z zakresem swoich działań. Dobre imię osoby prawnej naruszają wypowiedzi, które - obiektywnie oceniając - narażają osobę prawną na utratę zaufania potrzebnego do prawidłowego jej

funkcjonowania w zakresie swoich zadań, co z reguły będzie wiązało się z rozpowszechnieniem nieprawdziwego zarzutu (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 1986 r., II CR 295/86, OSNCP 1988, nr 2 - 3, poz. 40, z dnia 9 czerwca 2005 r., III CK 622/04, IC 2006, nr 5, str. 48, z dnia 9 czerwca 2005 r., III CK 622/04, niepubl., z dnia 26 października 2006 r., I CSK 169/06, niepubl., z dnia 11 sierpnia 2016 r., I CSK 419/15, Rej. 2016, nr 9, str. 182, z dnia 11 stycznia 2007 r., II CSK 392/06, OSP 2009, nr 5, poz. 55, z dnia 13 stycznia 2012 r., I CSK 790/10, niepubl., z dnia 29 marca 2017 r., I CSK 450/16, niepubl. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 1969 r., II CZ 54/69, OSPiKA 1971, nr 2, poz. 32). Nie jest możliwe ustalenie *in abstracto* - w sposób w jaki tego oczekuje tego skarżący - stałych i sztywnych granic ochrony dobrego imienia osób prawnych w związku ze specyfiką ich funkcjonowania i odpowiednim stosowaniem przepisów o ochronie dóbr osobistych do osób prawnych (art. 43 k.c.). Przeciwnego stanowiska nie dowodzi przytoczenie przez powoda też wyroków Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2013 r., I CSK 518/12, (niepubl.) i z dnia 31 stycznia 2018 r., I CSK 292/17, (niepubl.). Nie wykazują one odmiennego podejścia do naruszenia dobrego imienia osoby prawnej, skoro drugi z przytoczonych judykatów dotyczy dobra osobistego w postaci prywatności (poufności osób prawnych), a nie ich dobrego imienia.

Ponadto sposób rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego formułowanego przez skarżącego nie będzie miał wpływu na wynik sprawy, skoro zajęte przez Sądy stanowisko stwierdzające brak bezprawności po stronie pozwanego - w związku z podjętą obroną w procesie cywilnym - jest zbieżne z orzecznictwem Sądu Najwyższego dotyczącym tego rodzaju stanów faktycznych. Granice wolności słowa stron, uczestników oraz ich pełnomocników w postępowaniu sądowym są szerzej zakreślone z uwagi na cele tych postępowań. Nie wyklucza się zatem posługiwania się w toku postępowań sądowych ocenami będącymi wyrazem emocjonalnego zaangażowania w spór. W zależności od tego, o jakie sformułowania chodzi, w grę wchodzi potrzeba uwzględnienia ich rozumienia oraz odbioru społecznego i kontekstu sytuacyjnego, w którym te sformułowania zostały użyte (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 października 1989 r. II CR 419/89, OSP 1990, nr 11 -12, poz. 377, z dnia 3 maja 1968 r. II CR 163/68,

niepubl., z dnia 21 października 2003 r., I PK 4141/02, OSNP 2004r., nr 120, poz. 344, z dnia 9 stycznia 2004 r. IV CK 304/02, niepubl., z dnia 7 kwietnia 2009 r., I PK 2101/08, MoP 2009, nr 112, s. 1242, i z dnia 24 sierpnia 2011 r., IV CSK 587/10, niepubl.). Dostrzeżenia wymaga, że okolicznościami wyłączającymi bezprawność jest między innymi działanie w dozwolonych prawem granicach do czego - w okolicznościach konkretnego przypadku - może należeć także podejmowanie przez stronę procesu cywilnego obrony, przy uwzględnieniu konieczności każdorazowego rozstrzygnięcia przez sąd kolizji praw podmiotowych powoda i pozwanego (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 maja 1990 r., I CR 216/90, PS 1992, nr 1, s. 53, z dnia 25 kwietnia 1990 r., I CR 147/90, niepubl., z dnia 25 października 1982 r., I CR 239/82, niepubl., i z dnia 19 lipca 1978 r., I CR 254/78, GP 1978, nr 21, s. 8).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800, ze zm.).